

Meerjarenbeleidsplan
Stichting SOS Dolfijn
2021-2025

December 2020

Inhoudsopgave

Inhoud

1. Organisatiegegevens.....	3
2. Geschiedenis.....	5
3. Missie en visie.....	6
4. Doelstellingen 2021-2025.....	7

1. Organisatiegegevens

Naam	Stichting SOS Dolfijn
Adres	Van Ewijckskade 1
Postcode	1761 JA
Plaats	Anna Paulowna
Telefoonnummer	+31 (0)646656601
Website	www.sosdolfijn.nl
E-mailadres	info@sosdolfijn.nl
ANBI-status	Ja
Bankrekeningnummer	NL49INGB0006933086
Inschrijvingsnr. KvK	08135639
RSIN-nummer	8152.70.896

Stichting SOS Dolfijn wordt vertegenwoordigd door een drietal bestuursleden. De bestuursleden vervullen deze functie op een vrijwillige basis en ontvangen geen vergoeding. De bestuursleden zetten zich voor de stichting in vanuit hun eigen discipline en achtergrond.

Voorzitter	dhr. F.R. (Folchert) van Dijken
Penningmeester	mevr. Y.P.M. (Ineke) van der Meer
Secretaris	dhr. R.P.M. (Robert) Kruijff

Naast dit bestuur wordt de stichting vertegenwoordigd door de algemeen directeur die tevens aan de stichting de dagelijkse leiding geeft.

Directeur	mevr. A. (Annemarie) van den Berg
-----------	-----------------------------------

Het bestuur en de directie worden bijgestaan door de Raad van Advies. De Raad van Advies heeft tot taak, gevraagd en ongevraagd, het bestuur vrijblijvend te adviseren t.a.v. het beleid en de algemene gang van zaken in de stichting. De Raad van Advies heeft tot taak toezicht te houden op het dierenwelzijn.

Algemeen lid	mevr. M.D. (Marjolein) Evers
Algemeen lid	mevr. S. (Sabine) Zwiers
Algemeen lid	dhr. T. (Thijs) Devlin
Algemeen lid	mevr. N. Reijnders-Wiersma

De Raad van Advies benoemt begin 2021 één van de leden tot voorzitter.

Stichting SOS Dolfijn is een natuurorganisatie gespecialiseerd in het verstrekken van hulpverlening aan walvisachtigen. De organisatie biedt hulp, en indien nodig en mogelijk opvang, aan bruinvissen, dolfijnen en walvissen in nood die levend op de Nederlandse kust terecht komen of dreigen te stranden. Ook kan hulp worden geboden aan gestrande dieren in de buurlanden zoals Frankrijk, Duitsland en België. SOS Dolfijn is wereldwijd een expert in opvang en rehabilitatie van kleine walvisachtigen, voornamelijk bruinvissen, met hoge succespercentages en vele dieren die na herstel zijn teruggebracht naar de natuur.

Naast advies, noodhulp en opvang richt de stichting zich op natuurbescherming via wetenschappelijk onderzoek, educatie en maatschappelijke actie. De bescherming van walvisachtigen in de Noord- en Waddenzee speelt hierbij een prominente rol.

De onderzoeksmogelijkheden die voortkomen uit de rehabilitatie van de dieren, vormen een belangrijke bron van data welke aan onderzoekers ter beschikking kan worden gesteld, waarmee SOS Dolfijn een belangrijke schakel vormt bij het faciliteren van onderzoek gericht op bescherming en behoud van walvissoorten in de Noordzee. Daarnaast zijn de tijdelijk opgevangen zieke dieren in het opvangcentrum een ambassadeur voor de populatie.

Een maatschappelijk bewustzijn van de natuur en de problemen die er spelen zijn van groot belang om tot natuurbescherming te komen. Over het algemeen geldt dat mensen pas ergens voor willen zorgen wanneer ze erom geven. SOS Dolfijn wil daarom mensen bereiken en vertellen over de walvisachtigen in de Noord- en Waddenzee, de gevaren die er spelen zoals overbevissing en vervuiling van het leefgebied en hoe mensen zelf kunnen participeren aan het oplossen van de problemen.

Onderliggend plan geeft weer waar SOS Dolfijn de komende jaren heen wil en hoe het daar wil komen. Jaarlijks zal een activiteitenplan worden opgesteld met een jaarplanning en daaraan gekoppelde budgettering. Na afloop van elk jaar wordt de jaarrekening openbaar gemaakt op de website van de stichting alsook een jaaroverzicht van de operationele activiteiten.

Ontwerp te realiseren educatief walvisopvangcentrum

2. Geschiedenis

SOS Dolfijn is als autonome stichting sinds 2004 actief in het opvang- en rehabilitatiewerk. Opvangactiviteiten werden in dat jaar formeel overgenomen van het Dolfinarium Harderwijk. Opvang van bruinvissen en dolfijnen vond toen al decennialang plaats in Dolfinarium Harderwijk dat sinds 1967 betrokken was bij hulpverlening aan gestrande dieren. In de beginperiode na de statutaire oprichting leunde SOS Dolfijn nog sterk op personeel, ondersteunde werkzaamheden en expertise vanuit het Dolfinarium. Opvangactiviteiten werden uitgevoerd onder de ontheffing van het Dolfinarium. Vanaf 2012 lag de ontheffing om tandwalvissen op te vangen niet langer bij het Dolfinarium maar bij SOS Dolfijn (vrijstelling van artikelen 9 en 13.1 van de Flora & Faunawet voor de opvang van uit de natuur afkomstige, niet-gedomesticeerde beschermde inheemse diersoorten). SOS Dolfijn is daarmee vanaf 2012 de enige bevoegde opvangorganisatie voor tandwalvissen in Nederland. Bij werknemers en de veterinaire begeleiding is de afgelopen 10 jaar in grote mate specialistische kennis opgebouwd wat betreft dierzorg, medische zorg, observatie en alle aanverwante zaken.

Vooraf vanaf 2010 heeft SOS Dolfijn een grote groei doorgemaakt en is een volwassen, zelfstandige organisatie geworden met een duidelijke visie en beleid. Het heeft zich daarbij ontwikkeld tot één van de meest succesvolle rehabilitatiecentra voor walvisachtigen ter wereld. De afgelopen 10 jaar is het overlevingspercentage van de opgevangen dieren meer dan verdubbeld naar ongeveer 50%, terwijl wereldwijd deze percentages rond de 15% liggen.

Bij de overname van de werkzaamheden in 2004 was het een logische stap om intrede te nemen in het al bestaande opvanggebouw in Harderwijk, waar SOS Dolfijn gebruik mocht blijven maken van faciliteiten zoals de waterhuishouding, viskeuken, laboratorium en dierenartsen. Bij de positionering en ontplooiing van SOS Dolfijn gedurende de afgelopen jaren werden de 'nadelen' van de verbondenheid met het Dolfinarium steeds duidelijker. Voornamelijk doordat beide organisaties concurrerend zijn wat betreft bepaalde werkzaamheden en doelstellingen en doordat in de maatschappij en bij relevante doelgroepen de indruk bleef bestaan dat SOS Dolfijn onderdeel is van het Dolfinarium. Ondanks de mooie ontwikkelingen op het gebied van dierzorg, educatie en onderzoek, waren de voorgaande jaren daardoor een uitdaging en deze aspecten stonden fondsenwerving en de verdere ontwikkeling van de stichting in de weg. Doelstellingen, visie en beleid van het Dolfinarium en SOS Dolfijn liepen verder uit elkaar. Het samenwerkingsverband werd minder vanzelfsprekend en uiteindelijk zelfs niet meer geschikt. Daarom werd besloten om de samenwerking met het Dolfinarium te beëindigen en de locatie in Harderwijk per januari 2017 te verlaten.

De zoektocht naar een nieuwe vestigingslocatie leidde via verschillende trajecten naar Anna Paulowna, waar op Landgoed Hoenderdaell in de Kop van Noord-Holland de stichting zich per december 2020 is gaan huisvesten en een nieuwe integraal educatief walvis-opvangcentrum gerealiseerd gaat worden. In de voorgaande beleidsperiode is SOS Dolfijn uitgegroeid tot een organisatie met een heldere visie t.a.v. conservatie, behoud, bescherming en noodhulp van walvisachtigen in de Noordzee. Hierbij wordt in toenemende mate aandacht besteedt aan natuurbeschermingsdoelstellingen. Daarnaast zijn marketing- en fondsenwervende activiteiten een belangrijk onderdeel van de organisatie geworden om doelstellingen die SOS Dolfijn nastreeft te kunnen behalen. In de samenwerking met vak-relaties, andere opvangcentra en natuurbeschermingsorganisaties kiest SOS Dolfijn voor verbinding en elkaar versterken. Het motto is om door samenwerking meer te bereiken en effectiever naar gezamenlijke doelstellingen te streven.

3. Missie en visie

Het werk dat wordt gedaan bij SOS Dolfijn komt voort uit een passie om dieren die in nood geraken te helpen met het doel ze een tweede kans te geven. Tegelijkertijd heerst er ook een besef dat kennis over de natuur en de dieren die daar deel van uitmaken essentieel is om tot goede natuurbescherming te komen. Een bewustzijn van het belang van die natuur, en vooral van de rol daarin van de inheemse soorten, is hierbij van groot belang.

Daarom heeft SOS Dolfijn zichzelf als missie meegegeven:

Proactief en effectief bijdragen aan het behoud van inheemse walvissen, dolfijnen en bruinvissen door middel van hulpverlening, opvang, rehabilitatie, educatie en onderzoek.

Deze missie wordt in de onderstaande visie uitgewerkt:

Het is moeilijk om te houden van iets dat je niet kent. Veel Nederlanders weten niet dat hun eigen zee bewoond wordt door vele walvissen. Door onze passie, respect, kennis en zorg voor deze dieren en hun omgeving te delen, hoopt SOS Dolfijn zowel toekomstige als huidige generaties te inspireren tot actieve bijdrage aan de bescherming van de inheemse dolfijnen en bruinvissen van de Noordzee.

De primaire taak van de stichting is de hulpverlening die het biedt aan walvisachtigen. SOS Dolfijn heeft als doel om, tijdens een stranding of noodsituatie, op een voor het dier zo goed mogelijke manier hulp te bieden. Dierenwelzijn en het verminderen van lijden hebben tijdens ingrijpen de hoogste prioriteit. In die context bestaat het scala aan hulpopties uit: directe terugplaatsing in zee, euthanasie, opvang/rehabilitatie en niet ingrijpen/palliatieve zorg. Voor opvang wordt alleen gekozen met het vooruitzicht van een terugkeer naar de natuur na succesvolle rehabilitatie.

Naast advies, noodhulp en opvang richt de stichting zich op natuurbescherming door middel van onderzoek, educatie en maatschappelijke actie. Daarbij speelt de bescherming van walvisachtigen in de Noordzee een prominente rol. Door kinderen en volwassenen de walvisachtigen in de Noordzee te laten ontdekken, begrijpen en waarderen, wil de stichting de maatschappij inspireren tot een actieve bijdrage in de bescherming van deze soorten en hun leefomgeving. Door middel van wetenschappelijk onderzoek kan een bijdrage worden geleverd aan kennisvermeerdering over bruinvissen en dolfijnen die beschermingsmaatregelen kan bewerkstelligen.

SOS Dolfijn gelooft in samenwerkingen en verbinding om tot betere resultaten van de hierna genoemde doelstellingen te komen. Samen zorgen voor een schone en gezonde Noordzee, met gezonde populaties zeezoogdieren, waar we door duurzaam gebruik nog vele generaties lang van kunnen genieten is het devies.

4. Doelstellingen 2021-2025

Zoals onder het hoofdstuk *geschiedenis* van dit document is beschreven, is SOS Dolfijn neergestreken in de Kop van Noord-Holland op Landgoed Hoenderdaell in Anna Paulowna. Na een lange zoektocht naar een nieuwe vestiging locatie voor de stichting is daar de nieuwe thuishaven gevonden. Het jaar 2021 staat in het teken van het opnieuw volledig operationeel maken van SOS Dolfijn.

Concreet houdt dit in dat de stichting de volgende actiepunten heeft voor het jaar 2021:

- De bouw van een integraal walviscentrum.
Op en met Landgoed Hoenderdaell gaat in 2021 een integraal walviscentrum gerealiseerd worden. Het walviscentrum bevat een specialistisch ziekenhuis voor bruinvissen en dolfijnen en een royale educatieruimte waar een permante expositie komt die te bezoeken is voor bezoekers van Landgoed Hoenderdaell rondom het thema walvissen en de Noordzee. Het centrum is tevens uitvalsbasis voor de hulpverlening aan grotere walvissoorten en vertegenwoordigd een kennis- en onderzoeksinstituut.
- Het werven en opleiden van vrijwilligers.
SOS Dolfijn heeft plek voor 80-100 vrijwilligers die werkzaam zijn op de verschillende afdelingen binnen de stichting. Voor de nieuwe locatie wordt gezocht naar mensen die op vrijwillige basis willen werken in de dierzorg, educatie, onderzoeksafdeling of een rol willen vervullen als gastheer/dame en bezoekers van Landgoed Hoenderdaell voorlichting willen gaan geven vanuit de educatieruimte van waaruit de bezoekers zicht hebben op de dierruimte.
- Werven en opleiden personeel.
Om de afgelopen beleidsperiode door te komen is er flink gesneden in de toenmalige personeelsbezetting. Zonder de opvangfaciliteit waren dierverzorgers in mindere mate noodzakelijk binnen de stichting. Nu is het van belang om het dierzorgteam weer op volle sterkte te krijgen. In 2021 worden nieuwe dierverzorgers aangenomen en volledig intern opgeleid. Landgoed Hoenderdaell heeft aangeboden om in drukke tijden dierverzorgers van het dierenpark mee te laten helpen in het opvangwerk. Ook hier wordt een opleidingstraject voor ontwikkeld. De komende beleidsperiode moeten er ook budgetten geschapen worden voor uitbreiding van het team en die de aanname van een dierenarts, onderzoeker en fondsenwerver mogelijk gaan maken.
- Herpakken en uitbreiden van samenwerkingsverbanden.
De afgelopen periode heeft o.a. het wetenschappelijk onderzoek dat bij SOS Dolfijn plaats vond op een laag pitje gestaan. Met de bouw van het nieuwe centrum zal het jaar 2021 tevens in het teken staan van het nieuw leven inblazen van bestaande samenwerkingen als ook het aangaan van nieuwe relaties op het gebied van hulpverlening, wetenschappelijk onderzoek en natuureducatie. Een aangestelde wetenschappelijke commissie gaat zich bezig houden met onderzoek verzoeken.

Hulpverlening & opvang

In de periode 2017 t/m 2020 beschikte SOS Dolfijn niet over een opvangfaciliteit. Het rescue team stond uiteraard onveranderd klaar om hulp te bieden aan walvisachtigen in nood. Overgebleven opties waren 1) een dier terug naar zee helpen wanneer er een kans van overleven in het wild mogelijk leek, 2) een dier laten inslapen of 3) niet ingrijpen. Voor die laatste optie wordt echter alleen gekozen wanneer de situatie voor de hulpverleners te gevaarlijk is of wanneer het een stranding van een grote walvissoort betref waarbij hulpverlening niet meer mogelijk is. Dan kan het rescue team palliatieve zorg op de strandingslocatie bieden. Naast de hulpverlening langs de Nederlandse kust wordt ook geregeld een beroep gedaan op de kennis van de stichting via internationale contacten die advies inwinnen bij SOS Dolfijn.

Voor de komende beleidsperiode gaat SOS Dolfijn opvang en rehabilitatie weer toevoegen aan de hulpopties met de bouw van het walvisopvangcentrum. SOS Dolfijn wil terug groeien in de komende periode naar de positie die het had: wereldwijd expert op het gebied van walvis-rehabilitatie met ongeëvenaarde succescijfers. SOS Dolfijn wil deze kennis delen en ziet het nieuwe walviscentrum als een model en leerschool voor partijen die elders in de wereld een opvangfaciliteit willen realiseren of hun kennis op het gebied van hulpverlening willen uitbreiden. In dat kader heeft SOS Dolfijn voor de komende beleidsperiode een compleet vernieuwde cursus voor hulpverleners in het Nederlandse netwerk gemaakt. Hierbij kan gedacht worden aan KNRM-bemanning, reddingsbrigades en diverse vrijwilligers en instanties die actief zijn langs de kust. Deze organisaties vormen een onmisbare schakel in het traject dat start nadat een gestrande walvisachtige wordt aangemeld bij SOS Dolfijn. Zij kunnen namelijk snel en adequate hulp bieden en een dier verzorgen totdat experts van SOS Dolfijn ter plaatse zijn. Rehabilitatie van bruinvissen en dolfijnen kost doorgaans enkele maanden en is zeer arbeidsintensief.

Wetenschappelijk onderzoek

De opvang bij SOS Dolfijn biedt unieke mogelijkheden voor onderzoek naar walvisachtigen. Walvissen zijn in het wild moeilijk te monitoren doordat zij het grootste deel van hun tijd onder water doorbrengen. In de opvangbassins zijn gestrande dieren goed te monitoren en kunnen onderzoeken verwerkt worden in de dagelijkse zorgprotocollen. In samenwerking met wetenschappers wordt een 'post release monitoring' gestart. Binnen dit project zullen gerehabiliteerde dieren na opvanghervatting worden uitgerust met een zender bij terugplaatsing in zee. Dit levert naast interessante ecologische gegevens ook informatie op over de overleving van de dieren na terugkeer in zee. Voor coördinatie van wetenschappelijk onderzoek bij SOS Dolfijn is een wetenschappelijke commissie aangesteld. De commissie werkt op vrijwillige basis. Primaire taak van de commissie is beoordelen van onderzoek verzoeken en coördinatie van wetenschappelijke projecten en het stroomlijnen van de samenwerking met de wetenschappers. Wetenschappelijk onderzoek dat bij SOS Dolfijn plaats vindt zal van hoogwaardige kwaliteit en relevant moeten zijn. Vanzelfsprekend mogen onderzoeken geen nadelig effect hebben op de dieren en hun welzijn!

Educatie en natuurbescherming

Opvangactiviteiten en hulpverlening zoals uitgevoerd door SOS Dolfijn hebben geen direct ecologisch belang. Het redden van individuele dieren levert geen bijdrage aan de bescherming van de diersoort of de natuur, mits het om ernstig bedreigde soorten gaat. Menselijke activiteiten vormen een zware belasting voor het mariene milieu en hebben een grote impact op walvisachtigen. Antropogene factoren als afval in zee, overbevissing, bijvangst, geluidsverstoring, chemische verontreiniging, habitat vernietiging en het broeikas-effect eisen allemaal hun tol. SOS Dolfijn wil door een natuurbeschermingsprogramma bewustzijn en gedragsverandering in de maatschappij creëren waardoor mensen hun leefpatroon aanpassen ten goede van het milieu.

Bij de uitvoer van natuurbeschermingsprojecten laat SOS Dolfijn zich leiden en informeren door experts en professionals. Kennis over zeezoogdieren en ontwikkelingen binnen zeezoogdierenonderzoek zal op een hoger niveau gebracht worden. Via website, presentaties, lessen, exposities, workshops en activiteiten kan kennis en op een aantrekkelijke manier worden gepresenteerd.

SOS Dolfijn wil zo een bijdrage leveren aan een situatie waarin de achteruitgang van de natuur gestopt kan worden en biodiversiteit en een gezond leefmilieu in stand worden gehouden. Het zal zich daarbij uitdrukkelijk als kennis- en expertisecentrum en positioneren. De bruinvissen die hulp krijgen van SOS Dolfijn vertolken daarbij de rol van ambassadeur voor het milieu waarin zij leven.

Fondsenwerving

SOS Dolfijn is volledig afhankelijk van donaties, sponsoring, subsidiering en andere giften. De afgelopen jaren zijn een aantal fondsenwervende programma's gestart, waaronder een vriendenprogramma, een donateursprogramma, een adoptieprogramma en is met voornamelijk lokale bedrijven samenwerking aangegaan, waarbij de stichting in natura wordt gesponsord. De komende 4 jaar wil SOS Dolfijn zichzelf intensiever gaan profileren op de non-profit markt. Het nieuwe centrum biedt goede mogelijkheden om de werkzaamheden van de stichting onder de aandacht te brengen bij een breed publiek. Dit zal leiden tot een stijging in het aantal donateurs.

Het centrum en de werkzaamheden van SOS Dolfijn zijn uniek in de wereld. De komende beleidsperiode zullen bedrijven worden benaderd met het verzoek om deel uit te gaan maken van deze unieke beleving en het werk financieel te steunen. Projectmatig zullen inkomsten gegenereerd worden via fondsaanvragen en wetenschappelijke subsidies.

